

Glimåkra
Hembygdsförening

Östra Göinge
kommun

Stiftelsen
Skogssällskapet

Sporrakulla gård

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

Sporrakulla gård

I den steniga skogsbygden i Östra Göinge kommun ligger den kulturhistoriskt värdefulla Sporrakulla gård. Den är belägen på en höjd i Kullaskogen och omges av ett ålderdomligt kulturlandskap med stengårdsgårdar och hamlade träd. Riksantikvarieämbetet förklarade gården som byggnadsminne 1974. Därmed skyddas gården från rivning, ombyggnad samt inre och yttre förändring. Gårdsplanen får ej bebyggas eller förändras till sin karaktär.

Välkommen att besöka gården

Stiftelsen Skogssällskapet, Östra Göinge kommun och Glimåkra hembygdsförening ser till att den unika gården är tillgänglig för allmänheten. Under juni, juli och augusti hålls gården öppen lördagar och söndagar mellan 13.00-17.00. Övrig tid hänvisas till:

Glimåkra hembygdsförening
044-420 58, 044-421 22

För mer information kontakta
Turistbyrån i Östra Göinge
044-775 60 68

Arrendegård

Sporrakulla gård har funnits sedan lång tid tillbaka. Enligt äldre dokument var den tidigt arrendegård och från 1680-talet löd den under Råbelöfs gods. Det innebar att markägaren, i detta fall godsägaren, överlät brukandet av marken och gården åt en arrendator som fick erlägga arrende i någon form. Vid 1800-talets mitt erlade Sporrakullas arrendator årligen 100 riksdaler, 8,5 kg smör, 15 tunnor träkol, tre fjärdingar tjära, en tjäder och utförde 10 dagsverken åt godset.

Gården har genom årens lopp hyst ett stort antal olika arrendatorer, sett generationer av människor födas, växa och dö. Den första kända arrendatorn var Bendt Oredsen. Han omnämndes 1659, året efter Skåne blev svenskt, då han stod anklagad för att ha utspisat snapphanar. Den siste arrendatorn, Carl Persson, flyttade 1964 och gården lämnades öde. Kullaskogen och Sporrakulla gård övergick 1983 i Stiftelsen Skogssällskapets ägo.

Gårdens exteriör

Sporrakulla gård består av två boningshus från olika tids-epoker, en trelängad ekonomibyggnad och en gräsbevuxen gårdsplan. De äldre byggnaderna är uppförda i skiftesverk och knuttimring och har omålade väggar. Taken täcks med karakteristiska takstickor som troligen ersatt äldre halm- och torvtak. På loftet i den västra loftboden syns de tränaglar som höll tidigare takspån på plats.

Sporrakullagårdens nuvarande äldsta byggnad uppfördes kring sekelskiftet 1600-1700. Den bestod då av en ryggåsstuga med tvåvånings loftbodar vid gavlarna, en s.k. högloftsstuga. I början av 1800-talet höjdes ryggåsstugans

tak i nivå med den västra loftboden. Den östra loftboden, som bl.a. innehöll undantagsstuga för de äldre, revs i mitten av 1800-talet. Undantagsstugans eldstad finns kvar på ryggåsstugans östra gavel.

Ekonomibyggnaderna är troligen uppförda vid 1700-talets andra hälft och ersatte då äldre uthus som var placerade söder om högloftsstugan. Den norra längan har i huvudsak skiftesverk längs sidorna och knuttimring i hörnen.

Det yngre boningshuset tillkom troligen vid 1800-talets mitt. Det är uppfört i skiftesverk och klätt med rödmalad locklistpanel.

Gården är uppförd i knuttimring och skiftesverk

Gårdens interiör

Stugrummet i ryggåsstugan var gårdens hjärta. Här bedrevs nästan all inomhusverksamhet eftersom det var det enda uppvärmda utrymmet. Vintertid sov, förutom familjen, även tjänstefolket här, samt ibland höns, lamm och smågrisar.

Stugans eldstad är uppbyggd med spis, bakugn och sättugn. Bjälken som sträcker sig tvärs över stugrummet, invid eldstaden, kallades stackarebjälken. När ingången till huset fanns på södersidan angav denna bjälke hur långt in "stackarna", d.v.s. tiggarna, fick komma. När sättugnen tillkom byggdes bjälken in med en innervägg. Väggen har sedermera plockats bort.

Den mindre kammaren var troligen ursprungligen en finkammare med uppbäddad säng som visade gårdens välstånd. Senare sattes en spis in och rummet användes som sovrum. I den västra loftboden hade gårdens folk bl.a. sina kistor med kläder och tillhörigheter uppställda. Det kallades kisthuset och var sommartid sovutrymme för tjänstefolket. Loftet på boden användes som förvaringsplats åt säd mm.

Levnadsvillkor

Området kring Sporrakulla gård var bebott redan under bronsåldern. I hagmarken sydväst om gården finns gravhögar från denna period.

Den näringsfattiga och stenrika jordmänen i Kullaskogen bidrog till att boskapsskötsel blev den viktigaste näringen. Ett system av stengårdsgårdar omger gården och en fågata leder ut till den forna utmarken. Dessa vittnar om den tid då människan hägnade kring åker och äng för att hålla tamdjuren borta från växande gröda.

Den tidigare så viktiga lövtakten har lämnat spår i form av rikligt med knotiga, hamlade askar. Varje år skars grenar och kvistar av och torkades. De torkade löven och barken blev foder till djuren, medan riset användes till att elda med i bakugnen.

Gårdens brukare kompletterade ofta boskapsskötseln med någon typ av hantverk, som tillverkning av linbastrep, träskor, framställning av tjära mm. Tjärdalen, där tallstubbar sakta brändes till tjära, finner man i backen öster om gården.

Skötsel

Landskapet närmast gården brukas åter enligt gamla metoder med hamling, slätter med lie och skogsbete. Det ger en tydlig bild av äldre tiders kulturlandskap. Samtidigt bevaras den artrikedom som vuxit fram tack vare mångårig hävd av mule och lie.

Ängarna slås med lie

